

เศรษฐกิจการค้าในประเทศมีความเข้มแข็ง เป็นธรรม และพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลง

สำนักส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า **DTT** กรมการค้าภายใน ฉบับที่ 22 เดือนตุลาคม พ.ศ.2557

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับการบังคับใช้ กฎหมายแข่งขันทางการค้า

มองโลกแข่งขัน เป็นจุลสารรายเดือน มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยน และเผยแพร่ข้อมูล ข้อความเห็น
ในประเด็นเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับการบังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้า

การรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ปี 2558 Asean จะรวมตัวเป็นประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน โดยมีชาติต่าง ๆ 10 ประเทศ ประกอบด้วย ไทย พม่า ลาว เวียดนาม บรูไน มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ และกัมพูชา เพื่อมุ่งให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันรูปแบบคล้าย ๆ กลุ่ม EU จะทำให้มีผลประโยชน์ และอำนาจต่อรองต่าง ๆ กับผู้ค้าได้เพิ่มขึ้น การนำเข้าและส่งออกของชาติในอาเซียนก็จะเสรีมากขึ้น

หลายคนอาจเข้าใจว่า

การรวมตัวของสหภาพยุโรป (EU) เป็นแม่แบบของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน (AEC) แต่เมื่อพิจารณาให้ดีแล้วจะเห็นว่าการรวมตัวของสหภาพยุโรปมีลักษณะค่อนข้างบังคับ เกิดความรวดเร็วในการดำเนินการที่แตกต่าง ทั้งนี้ สหภาพยุโรปมีเจตนาของการก่อตั้งองค์กรในรูปแบบองค์กรระหว่างประเทศเหนือรัฐมาตั้งแต่เริ่มแรก กล่าวคือมี Supra-National Authority ที่มีอำนาจในการตัดสินใจแทนรัฐสมาชิกภายในขอบอำนาจและมีผูกพันรัฐสมาชิก ซึ่งส่งผลให้เกิดความเป็นเอกภาพระหว่างรัฐสมาชิกด้วยกันและสามารถขับเคลื่อนองค์กรไปได้อย่างสะดวก โดยเฉพาะในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า สหภาพยุโรปมีการบังคับใช้ทั้งในระดับองค์กรระหว่างประเทศ อันได้แก่ EU Commission, Court of Justice และ General Court และองค์กรภายในประเทศ อันได้แก่ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าภายในประเทศสมาชิก (National Competition Authority) ศาลภายในของประเทศสมาชิก (National Court) และการบังคับใช้กฎหมายโดยเอกชน (Private enforcement)

ในขณะที่ยุโรป อาศัยการร่วมมือเป็นหลัก โดยในเรื่องกฎหมายการแข่งขันทางการค้า มีการกำหนดยุทธศาสตร์แนบท้าย AEC Blueprint หัวข้อ B1 นโยบายการแข่งขันทางการค้า (Competitive Policy) มีความประสงค์ในการเสริมสร้างขีดความสามารถ โดยเริ่มนำและหรือปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติที่ดีสำหรับการนำนโยบายการแข่งขันทางการค้ามาใช้ ซึ่งลำดับการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องจะเริ่มตั้งแต่การศึกษากรอบพื้นฐานทบทวนผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ รวมทั้งเก็บรวบรวมผลการประชุมระดับภูมิภาคด้านผลการศึกษาและข้อเสนอต่าง ๆ การจัดทำแผนงานของภูมิภาคด้านนโยบาย และกฎหมายการแข่งขันทางการค้า โดยมุ่งเน้นเสริมสร้างขีดความสามารถและจัดทำแนวทางการปฏิบัติที่ดี

สำหรับนโยบายการแข่งขัน ตลอดจนหาแหล่งเงินทุนสำหรับการปฏิบัติตามรายละเอียดตามแผนงานให้สอดคล้องกับแผนงานและกรอบระยะเวลาตามที่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกำหนด ทั้งนี้ เพื่อให้ทุกประเทศในอาเซียนมีแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าที่สอดคล้องและเป็นไปในทางเดียวกัน

อุปสรรคและแนวทางการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้า

ประเทศในอาเซียน ที่มีกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้า คือ ไทย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ เวียดนาม

และมาเลเซีย ส่วน กัมพูชา พม่า ลาว ฟิลิปปินส์ และบรูไน อยู่ระหว่างการร่างกฎหมาย อย่างไรก็ตาม แม้จะมีหลักการทั่วไปของกฎหมายเป็นอย่างเดียวกัน คือ ห้ามใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ ห้ามการตกลงร่วมกันที่ทำลาย ชัดขวาง หรือจำกัดการแข่งขัน ห้ามการรวมธุรกิจที่ก่อให้เกิดการผูกขาด ห้ามการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม แต่ในกฎหมายของแต่ละประเทศมีกฎเกณฑ์หรือรายละเอียดในบางเรื่องที่แตกต่างกัน ตามแต่นโยบายหรือสภาพเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ หรือจำกัดศักยภาพการแข่งขัน และเป็นอุปสรรคต่อการเปิดตลาดได้ เช่น

๒ พ.ร.บ.การแข่งขันทางการค้า พ.ศ.2542 ของประเทศไทย

กำหนดให้รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วย วิธีการงบประมาณและกลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์ ไม่อยู่ภายใต้บังคับของ พ.ร.บ.การแข่งขันทางการค้า จากบทบัญญัติดังกล่าว หากประเทศไทยต้องถือปฏิบัติตามหลักปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (Nation Treatment) ย่อมหมายความว่า การดำเนินการขององค์กรวิสาหกิจต่างชาติก็ไม้อาจถูกตรวจสอบได้เช่นกัน เป็นต้น

๒ **บางประเทศ** มีการบังคับใช้กฎหมายนอกอาณาเขต (Extraterritorial Application) ซึ่งหมายความว่า แม้ในบางกรณีความผิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าจะได้กระทำนอกเขตแดนแห่งรัฐ ก็อาจจะเป็นความผิดในอีกรัฐหนึ่งได้หากก่อให้เกิดผลกระทบต่อตลาดภายในประเทศ (Effect Doctrine) ดังที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าของประเทศมาเลเซีย (มาตรา 3(2)) เป็นต้น ซึ่งที่ผ่านมาสหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรปและญี่ปุ่น ก็ได้ใช้หลักการดังกล่าวเช่นเดียวกัน เมื่อแต่ละประเทศในกลุ่มอาเซียนมีการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าในระดับที่ไม่เท่าเทียมกัน (Asymmetric Enforcement) การปล่อยให้แต่ละประเทศบังคับใช้โดยปราศจากความร่วมมือกัน อาจจะไม่ส่งผลดีต่อการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งแม้ว่าจะมีความพยายามในระดับอาเซียนในการจัดทำกรอบเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยการแข่งขันทางการค้าก็ตาม แต่ก็ไม่ได้มีสภาพบังคับใช้แต่อย่างใด อีกทั้งยังไม่มีองค์กรที่จะบังคับใช้กฎหมายให้เป็นเอกภาพอีกด้วย ย่อมเป็นอุปสรรคในการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการในอาเซียน

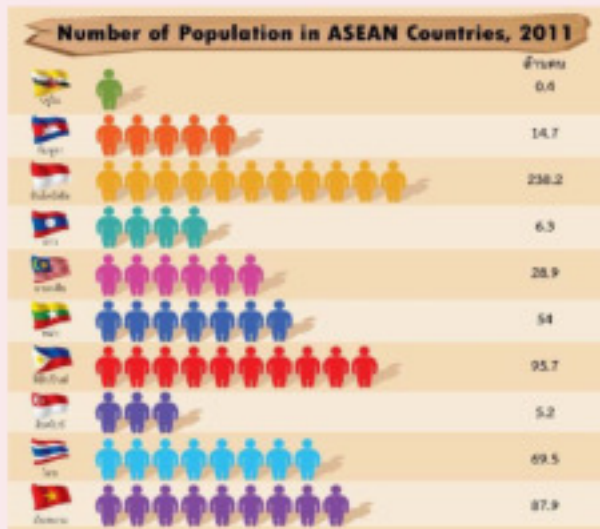

จึงจำเป็นต้องมีความร่วมมือกันในอาเซียนอย่างใกล้ชิด เพื่อจัดตั้งเครือข่ายหน่วยงานกำกับดูแลที่เกี่ยวข้องด้านนโยบายการแข่งขัน เพื่อเป็นเวทีสำหรับหารือและประสานงานที่เกี่ยวข้องกับนโยบายการแข่งขัน เช่น ASEAN Experts Group on Competition (AEGC) ซึ่งจะเป็นเวทีเจรจา และสร้างความร่วมมือในเรื่องนโยบายและกฎหมายการแข่งขัน และเพื่อจัดทำแผนงานของภูมิภาคด้านนโยบายและกฎหมายการแข่งขัน ด้วยการจัดทำแนวทาง

การปฏิบัติที่ดีสำหรับนโยบายการแข่งขัน เพื่อให้ทุกประเทศในอาเซียนมีแนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับนโยบายและกฎหมายการแข่งขันทางการค้าที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเป็นตลาดเดียวกัน

โครงสร้างประชากรของประเทศต่างๆใน AEC

ประชากรในประชาคมอาเซียนปี 2555

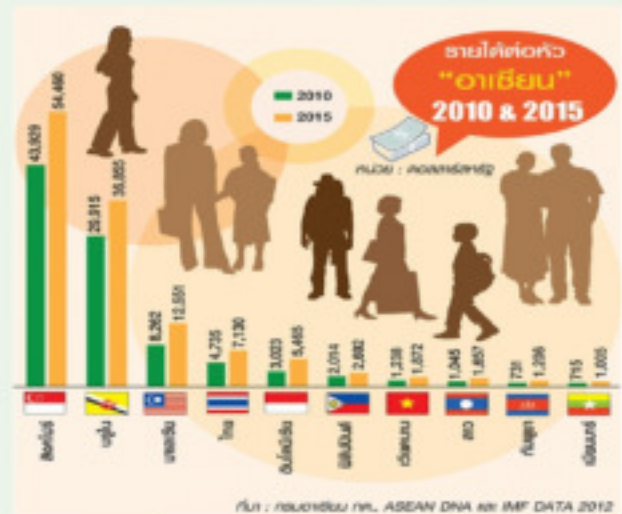
ประชาคมอาเซียน มีประชากรทั้งหมด 601 ล้านคน หรือคิดเป็น 10% ของประชากรทั่วโลก

- อินโดนีเซียมีประชากรมากที่สุด 241 ล้านคน
- ลาวมีสัดส่วนของประชากรวัยเด็ก (อายุน้อยกว่า 15 ปี) สูงที่สุด (38%)
- สิงคโปร์มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-64 ปี) สูงที่สุด (74%)

โครงสร้างอายุและประชากรของประเทศสมาชิกอาเซียน สมาชิกอาเซียนโดยรวม มีความคล้ายคลึงกัน โดยประชากรส่วนใหญ่ ในแต่ละประเทศอยู่ในวัยหนุ่มสาว และวัยทำงาน (มีอายุระหว่าง 15-64 ปี) ทั้งประชากรวัยทำงานมีสัดส่วนราว ร้อยละ 70 ของประชากรทั้งหมดในอาเซียน ซึ่งเป็นสัดส่วนที่มีนัยสำคัญต่อการส่งออกอย่างมีนัยสำคัญของผู้ประกอบการไทย

กล่าวคือ ประชากรวัยทำงานเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีกำลังซื้อสูงและพร้อมทดลองสินค้าใหม่ๆ อีกทั้งยังเป็นกลุ่มที่ตอบสนองกลยุทธ์ทางการตลาดได้เป็นอย่างดี สินค้าที่น่าสนใจที่ตลาดใน AEC เช่น สินค้าในหมวดยานยนต์ คอมพิวเตอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และผลิตภัณฑ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งสินค้าที่มีความแปลกใหม่ และดึงดูดให้มีการทดลองใช้

รายได้ของประชากรต่อคนต่อปี

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ สถาบันทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และ ASEAN DNA ร่วมกันจัดทำข้อมูลเปรียบเทียบรายได้ต่อหัวประชากรอาเซียน หรือ GDP per capita ปี 2010 และ ปี 2015 พบว่า **สิงคโปร์** เป็นประเทศที่มีรายได้ต่อหัวสูงที่สุด ทั้งในปี 2010 และปี 2015 คือ 43,929 ดอลลาร์สหรัฐ และ 54,460 ดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ คือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 10,531 ดอลลาร์สหรัฐภายใน 5 ปี **พม่า** เป็นประเทศที่มีรายได้ต่อหัวต่ำสุด ในปี 2010 และ ปี 2015 คือ 715 ดอลลาร์สหรัฐ และ 1,005 ดอลลาร์สหรัฐ ตามลำดับ คือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 290 ดอลลาร์สหรัฐภายใน 5 ปี

อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างของประเทศที่มีรายได้ต่อหัวสูงและต่ำสุดในอาเซียนยังคงสูงมาก โดยในปี 2010 รายได้ต่อหัวของสิงคโปร์ห่างจากพม่า 43,214 ดอลลาร์สหรัฐ และปี 2015 รายได้ต่อหัวของสิงคโปร์ห่างจากพม่า 53,455 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งมีแนวโน้มช่องว่างรายได้ห่างออกไปอีก ทั้งนี้หนึ่งในโจทย์แรกๆของอาเซียนที่ต้องทำให้ได้ คือ ลดช่องว่างระหว่างรายได้ของประชากร ในประชาคมเดียวกัน

ที่มา : www.uasean.com, www.thai-aec.com

บรรณาธิการ : นางอร่ามศรี รุพันธ์

นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ รักษาการแทน

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า

เรียบเรียงโดย : นายสันติชัย เกียรติคุณโสภณ

นักวิชาการพาณิชย์ชำนาญการพิเศษ สำนักส่งเสริมการแข่งขันทางการค้า

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ 44/100 ถนนพหลโยธิน 1 ต.บางกระสอ อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000

โทร. 02-5075879-80 โทรสาร 02-5475426 หรือสายด่วน 1569

<http://otcc.dit.go.th> หรือ www.dit.go.th/e-information.aspx